

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS INOVACIJŲ AGENTŪROS
INFORMACINIŲ IR RYŠIŲ TECHNOLOGIJŲ DARBO GRUPĖS
2022 M. RUGSĖJO 21 D. SUSITIKIMO PROTOKOLAS

2022 m. rugsėjo 21 d.
Vilnius

Pirmas darbo grupės susitikimas vyko 2022 m. rugsėjo 21 d. 10 – 11.30 val. Technopolis Beta patalpose.

Dalyvavo:

1. *Martynas Survilas*, Inovacijų agentūros Proveržio sričių departamento Sumanios specializacijos skyriaus Informacinių ir ryšių technologijų srities vadovas;
2. *Mindaugas Ubartas*, Infobalt asociacijos direktorius;
3. *Dovydas Čeilutka*, Dirbtinio intelekto asociacijos prezidentas;
4. *Asta Kazlauskienė*, Transporto inovacijų asociacijos komunikacijos ir partneryščių vadovė laikinai einanti direktorės pareigas;
5. *Romanas Matulis*, Baltic Film & Creative Tech klasterio koordinatorius;
6. *Inga Langaitė*, Vienaragiai LT asociacijos direktorė;
7. *Andrius Bartminas*, Privачios blokų grandinių laboratorijos „SUPER HOW?“ vadovas ir Blockchain kompetencijų centro "Blockchain Lithuania" atstovas;
8. *Vilma Popovienė*, Lietuvos socialinių inovacijų klasterio direktorė;
9. *Audrius Jasėnas*, Intechcentras direktorius;
10. *Antanas Čenys*, Vilniaus Gedimino technikos universiteto profesorius;
11. *Tomas Krilavičius*, Vytauto Didžiojo universiteto Informatikos fakulteto dekanas;
12. *Egidija Veršinskienė*, Lietuvos kibernetinių nusikaltimų kompetencijų ir tyrimų centro (L3CE) direktorė;
13. *Jurgis Vasiliauskas*, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Studijų, mokslo ir technologijų departamento patarėjas;
14. *Raimondas Martinavičius*, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Inovacijų politikos skyriaus patarėjas (pavadojant darbo grupės narį *Gytį Puišę*).

Papildomi dalyviai (nepriklausantys darbo grupei):

15. *Erika Tauraitė-Kavai*, Inovacijų agentūros Proveržio sričių departamento Sumanios specializacijos skyriaus Pažangios gamybos srities vadovė;

SVARSTYTA:

1. Sumanios specializacijos koordinavimo sistemos pristatymas ir aptarimas.

M. Survilas pristatė 2022 m. rugpjūčio mėn. patvirtintą sumanios specializacijos (toliau – S3) koordinavimo sistemą, jos sąveiką valdymo, koordinavimo ir įgyvendinimo ir ekspertiniu lygmeniu. Remiantis patvirtinta koncepcija Inovacijų agentūra subūrė IRT prioriteto darbo grupę ir patvirtino jos tikslą ir funkcijas.

Darbo grupės tikslas - savo veiklos pobūdžiu užtikrinti nenutrūkstamą visų suinteresuotų šalių bendradarbiavimą, prisidėti prie didžiausią ekonominį poveikį darančių MTEPI sričių plėtros priemonių formavimo.

Darbo grupės funkcijos:

- 1.1. Teikti siūlymus dėl investicijų kryptių, temų priemonių;
- 1.2. Diskutuoti ir teikti siūlymus dėl įgyvendinimo trukdžių, sektorialių/sisteminių sunkumų ir kt.;
- 1.3. Diskutuoti dėl MTEPI ir technologijų tendencijų Lietuvoje ir pasaulyje ir jų galimo poveikio Lietuvos sektoriams, teikiant siūlymus ir/ar rekomendacijas, inovacijų politikos formuotojams/įgyvendintojams.

Aptarimo metu buvo aptarti suinteresuotų šalių lūkesčiai:

Romanas Matulis: „Dažnai tekdavo dar LVPA laikais gavus priemonės aprašą matyti, kad supratimo apie kūrybines industrijas ir jų veiklos modelius praktiškai jokio nėra ir turėdavome kūrybiškai išsilankstyti ir pagal aprašą parašyti projektą, kuris labai dažnai neatitikdavo nei lūkesčių, norų ir tikslų, bet kadangi norisi judėti pirmyn ir skatinti rizikingas sritis, kur žinoma vyrauja konservatyvus požiūris ir į kurias verslas nelabai nori investuoti. Kūrybinės industrijos rizikos kapitalo atžvilgiu yra labai netvarios.“ Tikisi būti išgirsti ir, kad aprašuose atsirastų tokios formuluotės, kurios tikėtų kūrybinėms industrijoms, tiek kitoms susijusioms sritims.

Vilma Popovienė: „Socialinių inovacijų sąvokos ir sampratos Lietuvoje nėra susiformavusios. Įkūrus klasterį susidūrėme su problema dėl lyderystės socialinių inovacijų srityje. Norėtusi sisteminio požiūrio iš valstybės institucijų. Finansavimo mechanizmo ir priemonių nebuvo iki šiol šiai sričiai. Socialinės inovacijos nepaisant to, kad jos visada kyla iš „apačios“ be valstybės palaikymo faktiškai sunkiai įgyvendinamos žiūrint ir į kitų šalių patirtį. Norisi sistemiskumo, įtraukimo į strategijas, darbotvarkes, kad socialinės inovacijos rastų savo vietą tarp kitų inovacijų“.

Egidija Veršinskienė: „Mums labai mažai tenka dirbti Lietuvoje ir mes daugiau esame įsilieję į Europos ekosistemą, kuri yra jau ir Europoje sukurta, ten yra ir MTEP programos, kaip Horizonte programa. Mes dirbame tokiu principu, kad negalime būti izoliacijoje. Dirbame kartu su tarptautiniais partneriais kurdami skirtingus komponentus, kad gimtų inovacijos. Turi atsirasti tarptautinis kontekstas, nes nuoseklumas yra labai svarbu. Finansiniai instrumentai, kurie yra tiek nacionaliniame tiek tarptautiniame lygmenyje jie gali susiliesti ir išsivigubinti, todėl yra labai svarbu būti ir Europos ekosistemos dalimi ir sulieti mūsų nacionalinius šalies prioritetus ir pasižiūrėti, ar jie iš tiesų liejasi su Horizonte prioritetais ir jeigu jų ten net nėra, jie ten turi atsirasti. Pavyzdys - Informacinis saugumas, kai buvo kalbama apie propaganda mes su Suomijos Vidaus reikalų ministerija pradėjome klausimą kelti Europos Komisijoje ir atsirado Horizonte programoje prioritetas, kuris buvo finansuojamas ir atsirado galimybė ir mums ten įdiegti savo inovacijas ką mes vystėme per daug metų. Šios grupės svarbi misija, kad mes turėtume išėjimą į Europinį kontekstą ir galėtume sujungti prioritetus arba juos „atstovėti“, kad jie atsirastų tarptautinėse programose ir būtų finansuojami“.

Andrius Bartminas: „Prioritetai tarpusavyje turi simbiozės ir tarpusavyje yra persipynę, ar tai būtų socialinės inovacijos, transportas ar „FinTech“. Šiai dienai negalime apie technologijas kalbėti kaip tik apie izoliuotas. Tas pats „Blockchain“, kuris gali būti naudojamas ir socialinėse inovacijose, transporte. Naudinga dalyvauti šioje darbo grupėje ir suprasti kaip susiję prioritetai tarpusavyje ir kaip galima kurti inovacijas, kurios yra persipynusios ir geriau išnaudoti finansavimo priemones.“

Dovydas Čeilutka: „Dirbtinio intelekto asociacija pradėję veiklą dalinasi sėkmėmis ir laimėjimais. Dėl to, kad dalinamės vien savo sėkmėmis valstybiniam sektoriui gali atrodyti, kad viskas yra gerai ir mes esame labai stiprūs Lietuvoje, kad kažko stipriai keisti nereikia. Norime parodyti ne tik sėkmes bet ir problemas, kurias norime išspręsti. To ir tikimės iš šios darbo grupės. Sėkmės nėra garantuotos reikia daugybės darbo, kad jos ir toliau būtų ir galbūt net augtų į viršų.“

Martynas Survilas pažymėjo, jog vienas iš šios darbo grupės tikslų yra išgryninti įgyvendinimo trukdžius, sektorines problemas ir ieškoti sprendimo būdų. Problemomis bus pasidalinti ir su Ekonomikos ir inovacijų ministerija bei Sumanios specializacijos koordinavimo grupe.

Inga Langaitė: „Pasigendame viešojoje diskusijoje apie šalį, link kur mes einame, atrodo lyg mes kažką vis vejamės, norisi pagalvoti kaip tam tikrose vietose galime tapti lyderiais. Ką turim padaryti reguliaciniuose dalykuose, tam kad sukurti sąlygas tapti lyderiais ES, galbūt ir pasaulyje. Trūksta ambicijos iš agentūrų, ministerijų. Ką šnekame apie reguliacinius pokyčius šiandien yra tik higieniniai pokyčiai, kuriuos reikia greičiau pasidaryti mažiau kovojant.“

Asta Kazlauskienė: „Kalbėdami su įmonėmis jaučiame kompetencijų ir valstybinės pagalbos priemonių trūkumą, kurios padėtų.“

Tomas Krilavičius: „Norisi kad verslas ir mokslas bendrautų labiau. Turi būti ne tik abiejų pusių reikalavimų kėlimas, bet ir bendradarbiavimas. Yra Lietuvoje ne mažai pavyzdžių, ten kur taikomas dirbtinis intelektas, ten labai akivaizdžiai matosi, kad tos skirties yra labai mažai. Paimamas mokslinis straipsnis ir realizuojamas jo rezultatas produkte. Tikiuosi, kad tą pasitikėjimą tarp abiejų pusių bus galima toliau auginti ir stiprinti.“

Antanas Čenys: „Visiems reikia specialistų, kuriuos reikia paruošti. Universitetas pardavinėja ne savo produktą. Gali padaryti bet kokią programą, tačiau į vieną ateina 200 studentų, o į kitą 10. Universitetas šioje vietoje nekaltas, nes studentai neskaito programos turinio, o žiūri į specialybės įvaizdį visuomenėje. Problema kad nežino kuo dirbs baigę kažkurią programą. Pavyzdys daiktų internetas į kurį susirenka labai mažas studentų skaičius. Dirbtinio intelekto programos irgi nėra labai paklausios. IT Sauga po 10 metų yra pati populiariausia programa mūsų universitete, bet tai nėra vien universiteto nuopelnas. Tiesiog saugumas tapo populiari tema ir studentui tapo aiškiau, kur šias žinias jis gali panaudoti.“

Vilma Popovienė papildant: „problema, kad mokiniai nežino ko nori. Reikia karjeros konsultantų.“

Mindaugas Ubartas: „2030 m. turi būti 100 tūkstančių IT specialistų Lietuvoje. Dokumentų valdymas turi būti transformuotas į duomenų valdymą tiek įstaigose tiek pačioje Valstybėje. Lūkestis iš darbo grupės, kad IT sritis pataptų „core“ sritis, tiek įmonėse, tiek valstybėje, tiek universitete. Klientų aptarnavimas taptų pagalbine sritimi. Tai reiškia, kad Lietuva turėtų IT finansuoti iš biudžeto, o valstybės tarnautojus ir kitus žmones, kurie transformuojasi iš europinių pinigų. Transformuojasi aš turiu omeny į pensijinį amžių.“

Vilma Popovienė: „IT kompetencijos didžiulė problema. Vilniuje viena problema, bet nuvažiavus į regionus kita. Jei sukursime išmaniąsias skaitmenines technologijas, kuriomis negebės naudotis didžioji dauguma.“

Mindaugas Ubartas: „Lietuva yra numeris 1 ar 3 pagal robotizuotinių ir automatizuotinių darbo vietų struktūrą. Paskutinis lūkestis darbo grupei - Sugriauti tarpinstitucinius ir tarpdisciplininius barjerus. Vienas iš jų - Verslas / viešasis sektorius, Kitas – dirbtinis intelektas / kibernetinis saugumas, tarp blokų grandinių ir kt. Tarp įvairių sričių ministerijų, tarp transporto inspekcijos ir pasieniečių ir t.t.“

Egidija Veršinskienė: „Viskas slypi detalėse. Saugumo srityje dirbame daug metų ir mes suprantame problematiką. Negalime tikėtis, kad sukursime inovacijas, kurios atlieptų visų poreikius. Todėl mums reikia pagalvoti, kaip mums sukurti struktūrą ir kaip mums padaryti tai kas yra galbūt aukštame lygyje sukurta prisitaikyti ir perduoti ir tą daryti greitai ir efektyviai. Mes turime tam tikrų stiprybių, kaip dirbtinis intelektas, tai mums reikia tą „base line“ apsibrėžti nuo ko atsispiriam ir judam į priekį. Kompetencijos, inovacijos, bendradarbiavimas yra kritiniai aspektai. Mes dabar visi esam fragmentuoti, visi dirba savame sektoriuje. Žmonės turi dirbti kartu, kad sukurti tai ko jiems reikia. Reikia pagalvoti kur mes šiandien esame ir tada galvoti kur mes norime nueiti.“

Jurgis Vasiliauskas: „Įgyvendinimo lygmenyje esame sutarę tarp ministerijų, kad socialinių inovacijų tematika neapsiriboja vien informacinėmis ir ryšių technologijomis. Tikėtina, kad didžioji dalis socialinių inovacijų bus skaitmeninės, tačiau ne visos, tai būtina užtikrinti įgyvendinimo lygmenyje.“

Apibendrinant IRT darbo grupės narių lūkesčius būtina pabrėžti, kad darbo grupės nariai tikisi, kad bus atsižvelgta į darbo grupės nuomonę ir priimtus sprendimus svarstant ir priimant MTEPI prioritetų pažangai svarbius sprendimus. Darbo grupės nariai teigiamai atsiliepią apie šios darbo grupės įsteigimą ir poreikį bei jos veikimo laikotarpį iki 2030 m. Išsakydami nuomone pritarė, jog iki šiol darbo grupės buvo formuojamos fragmentiškai ir jų veikla nutrūkdavo. Ši darbo grupė matoma, kaip platforma, kurioje gali būti išsakytos problemos ir ieškoma galimų sprendimo būdų. Taip pat išskirta viena iš pagrindinių sektoriaus problemų – Talentai, kuriai reikia skirti ypatingą dėmesį. IRT sektoriui šiuo metu reikalinga nustatyti esamą situaciją ir plėtros viziją bei priemones siekiant sukurti tinkamas sąlygas tapti lyderiais ES, o galbūt ir pasaulyje.

2. Misijomis grįstų mokslo ir inovacijų programų priemonės pristatymas ir aptarimas

M. Survilas pristatė Misijų grįstų mokslo ir inovacijų programų priemonę ir galimus konsorciumo atrankos taisyklių punktus (**projektas**) bei siektinus rodiklius. Darbo grupės nariai informuoti, kad šios taisyklės šiuo metu yra tobulinamos ir eigoje gali pasikeisti.

Jurgis Vasiliauskas pastebėjo, kad nėra patvirtinta sąlyga, jog Vienas subjektas gali dalyvauti ne daugiau kaip vienoje paraiškoje, vienoje misijos tematikoje.

3. Informacinių ir ryšių technologijų kelrodžio pradinės koncepcijos pristatymas ir aptarimas

M. Survilas: „Svarbu išsigryninti šią šiuolaikinę situaciją, kokios yra naujų produktų kūrimo galimybės pagal S3 tematikas. Kokia situacija su talentais, jų poreikiais? Kur mes esame stipriausi? Darbo grupė bus įtraukta į IRT kelrodžio kūrimo procesą.“

Tomas Krilavičius: Reikia atverti sienas norint pritraukti talentus. Kyla problemų net siekiant atsivežti mokslininkų.

Darbo grupės vadovas

Martynas Survilas